

GOSPODARSTVO OB VSTOPU V EURO

Velimir Bole in Peter Rebec

Pregled rezultatov

6

Gospodarske dosežke v 2006 je zaznamovala visoka konjunktura pri gospodarskih partnerjih in velik nihaj cen surovin. Prišlo je do opazne pospešitve rasti, tako v Sloveniji kot v Evropski skupnosti. Razen opazne pospešitve rasti domačega produkta in relativne pospešitve investicij so se na segmentu gospodarske aktivnosti le nadaljevali trendi iz 2005.

Visoko gospodarsko rast so spremljala manjša izboljšanja pri zaposlenosti kot bi bilo pričakovati glede na povečanje gospodarske aktivnosti. To je še zlasti vidno pri primerjavi z dinamiko zaposlenosti v Evropski skupnosti. Produktivnost se je v Sloveniji v 2006 povečevala v korak z rastjo produktivnosti v EU.

Po veliki pospešitvi eurskih cen surovin do preko 30% na začetku 2006, so se v drugem delu leta cene surovin opazno umirjale, še zlasti pri nafti, kjer so bile konec leta eurske cene že nižje kot konec 2005. Zato je bil dolgoročnejši prenos povečanih stroškov surovin v osnovno inflacijo verjetno omejen. Cenovni dosežki v Sloveniji se od sredine 2005 dalje relativno poslabšujejo glede na euro območje, še zlasti pri nemenjalnih proizvodih, kjer so cene (storitev) konec 2006 že naraščale več kot enkrat hitreje kot v euro območju. Tudi osnovna inflacija je v 2006 že prehitela osnovno inflacijo v euro območju.

Povprečne plače so se v 2006 opazno umirjale. Spremenjena pravila uravnavanja plač v širši državi poleti 2003 že tri leta vzdržujejo zelo umirjeno rast plač v državi, bistveno (za preko 1.5 točke) nižjo kot v gospodarstvu. Zelo visoka rast izvoza verjetno prispeva tudi k visoki rasti plač v menjalnem sektorju, vendar se je razlika v rasti z nemenjalnim sektorjem v 2006 zmanjšala.

Počasna rast celotnih dohodkov prebivalstva je opazno prispevala k relativno skromni dinamiki trošenja prebivalstva v zadnjih dveh letih. Najpomembnejši razlog za počasno naraščanje celotnih dohodkov je skromno povečevanje ostalih prejemkov iz delovnega razmerja.

Čeprav naraščanje produktivnosti dela v Sloveniji ne prehiteva opazno naraščanje produktivnosti v EU, pa rast enotnih stroškov dela po koncu 2004 vse bolj prehiteva rast enotnih stroškov dela v euro območju in še zlasti v Nemčiji – prehitevanje se je po sredini

2005 še povečalo, pri industriji na 3 odstotne točke letno oziroma na 2 odstotni točki pri (proizvodnih) storitvah. V enem samem letu bi takšno prehitevanje enotnih stroškov dela popolnoma nevtraliziralo celotne učinke ukinitve davka na izplačane plače na stroške gospodarstva.

Visoka rast kreditov podjetjem (nefinančnim korporacijam) in prebivalstvu, ki je trajala že več kot dve leti, se je v drugi polovici 2006 začela umirjati. Glavnino pospeška so k rasti kreditov v zadnjih dveh letih dali devizni krediti tako pri podjetjih kot prebivalstvu.

Padanje skupne neto finančne pozicije podjetij in prebivalstva v bankah v negativne vrednosti je v 2006e še okrepilo intenzivnost dogajanja na kapitalnem delu plačilne bilance, ki traja že dve leti. Na kapitalnem delu plačilne bilance glavnina finančnih sredstev odteka prek neto portfeljskih naložb, priteka pa prek neto posojil bankam. Posredno in neposredno se povečuje obremenjenost bančnih naložb s tveganji kapitalskega trga.

V 2006 so se tekoči prihodki in odhodki širše države zmanjševali v BDP, tudi saldo se je zmanjševal. Ugodno sliko je kvarilo opazno naraščanje poroštev, tako da večjih sprememb velikosti države verjetno ni bilo.

V 2006 se je davčni donos od dohodnine in davka na dobiček (na enoto BDP) opazno povečal, medtem ko se je od prispevkov malo, od domačih davkov na blago in storitve pa opazno zmanjšal. Veliko povečanje dohodnine in davka na dobiček je izviralo predvsem iz sprememb zakonodaje v 2004 in nizkih investicij v 2005. K zmanjšanju donosa (na enoto BDP) od domačih davkov na blago in storitve pa so nekaj prispevale trošarine (zaradi interveniranja v cene naftnih derivatov) in več davek na dodano vrednost.

Spreminjanje strukture javnofinančnih odhodkov je bilo minimalno, čeprav je pri rasti gospodarstva verjetno dosežen ciklični vrh. Sistematično krčenje anticikličnih postavk trošenja javnofinančnega sektorja je skoraj v celoti izostalo.

Ocena gospodarskih dosežkov je narejena za 3 scenarije. Pri osnovnem scenariju (manjše umirjanje gospodarske aktivnosti v Evropski skupnosti, opazna pocenitev surovin, visoki tekoči odhodki države za blago in storitve ter investicije ter povečanje obrestnih mer v euro območju) bi rast vseh komponent končnega trošenja tekom 2007 pojemala in dosegla dno konec leta. Produkt bi porasel za 4.4%. Inflacija bi se opazno pospešila na začetku leta, nato bi se počasi umirjala, na prehodu v 2008 bi se umirjanje nadaljevalo. V povprečju 2007 bi porasla za 2.5%. Stopnja nezaposlenosti bi v povprečju ostala na 6 odstotkih. Scenarij (malo) višje rasti cen nafte (v eurih za okoli 1.5% v 2007) bi dvignil letno povečanje cen na 3%. Scenarij nižje gospodarske rasti v Evropski skupnosti (1.8% v 2007) pa bi zmanjšal rast domačega produkta na 4.3%.